

PROBĚHLA JIŽ V ČESKU DŮCHODOVÁ REFORMA?

Ing. Vladimír Bezděk, M. A.

31. 10. 2024

Masarykova univerzita v Brně

Kolik z vás si myslí, že důchodová reforma:

✓ Již proběhla?

✓ Neprobíhá vůbec?

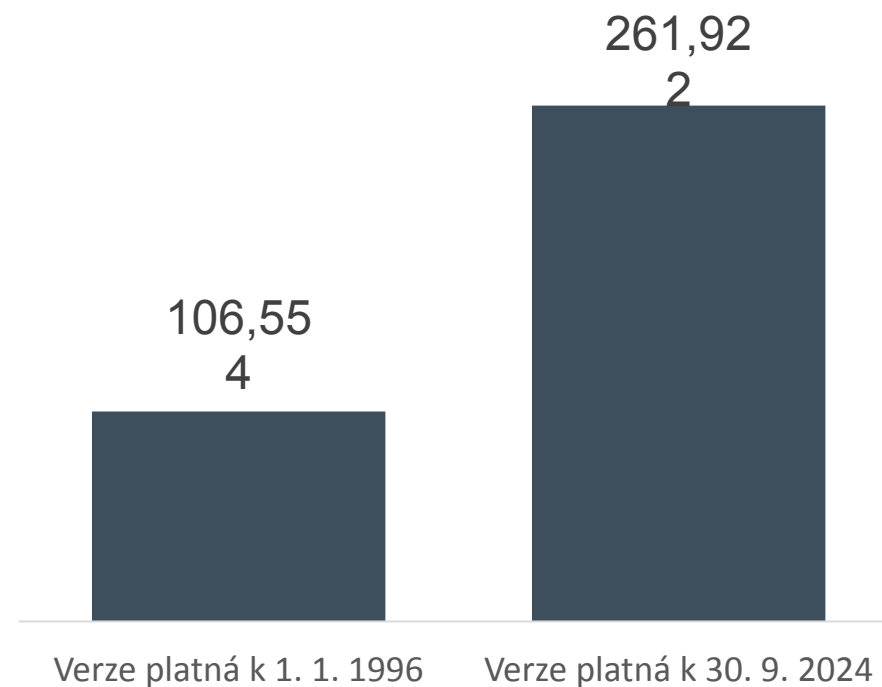
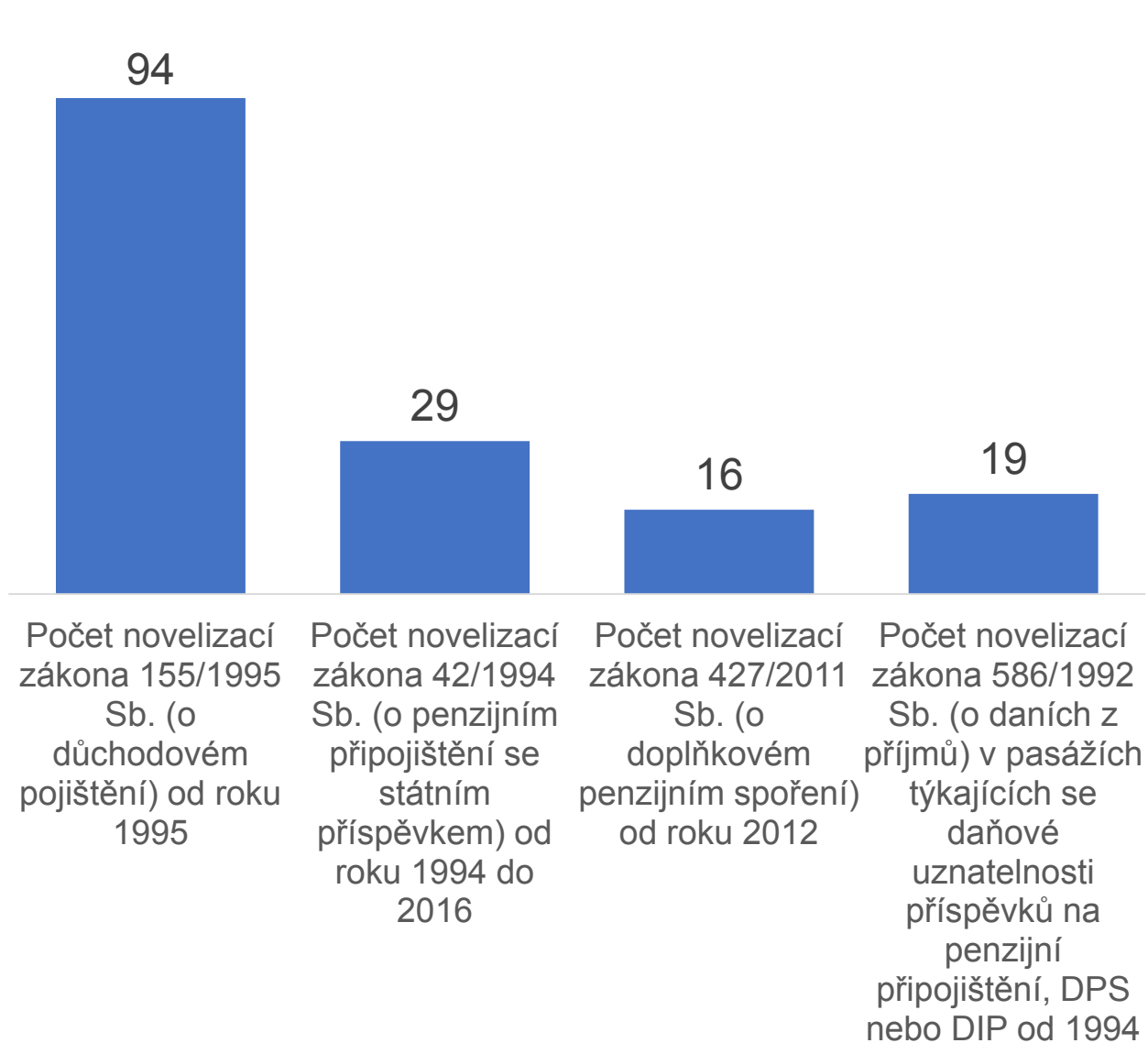
✓ Probíhá a jednou bude dokončena?

✓ Probíhá a nikdy nebude zcela hotova?

Jděte na **menti.com**
a použijte kód **8307 7231**

[Zobrazit výsledky](#)

**Počet znaků (s mezerami)
v zákoně 155/1995 Sb.**

- I. ZÁKLADNÍ DATA

- II. PROBLÉMY DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU
 - FINANČNÍ NEUDRŽITELNOST
 - INTRAGENERAČNÍ TLAKY
 - NEDIVERZIFIKOVANOST PŘÍJMŮ

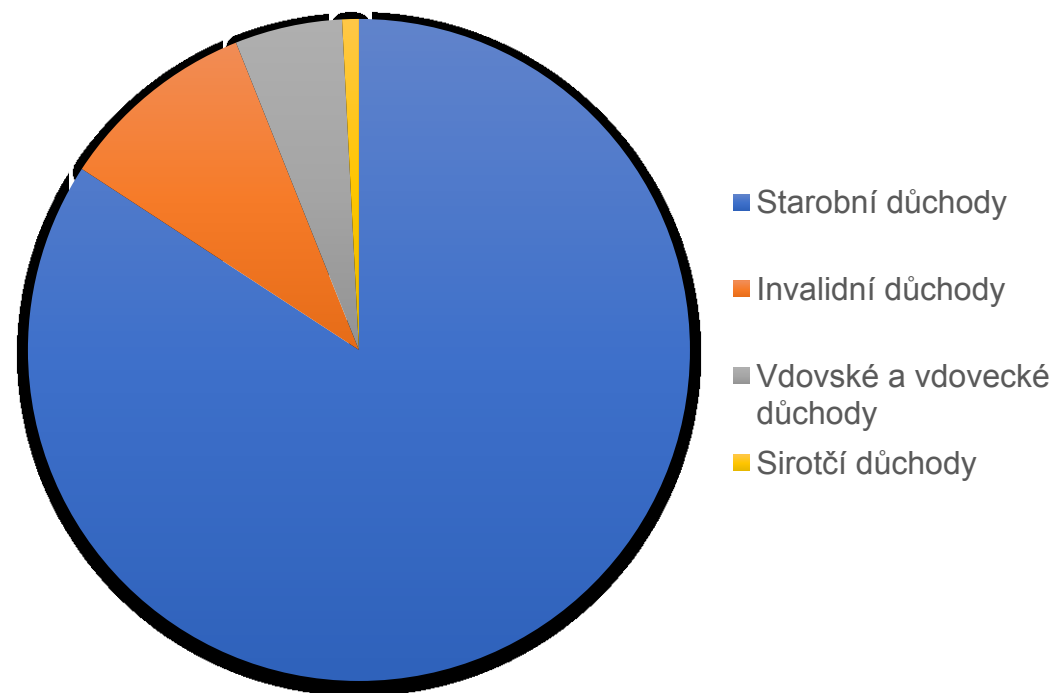
- III. PÁR TIPŮ DO (VEŘEJNÉ) DEBATY ANEB JAK BOJOVAT S MÝTY?

- IV. DISKUZE

- V. ODKAZY A ZDROJE

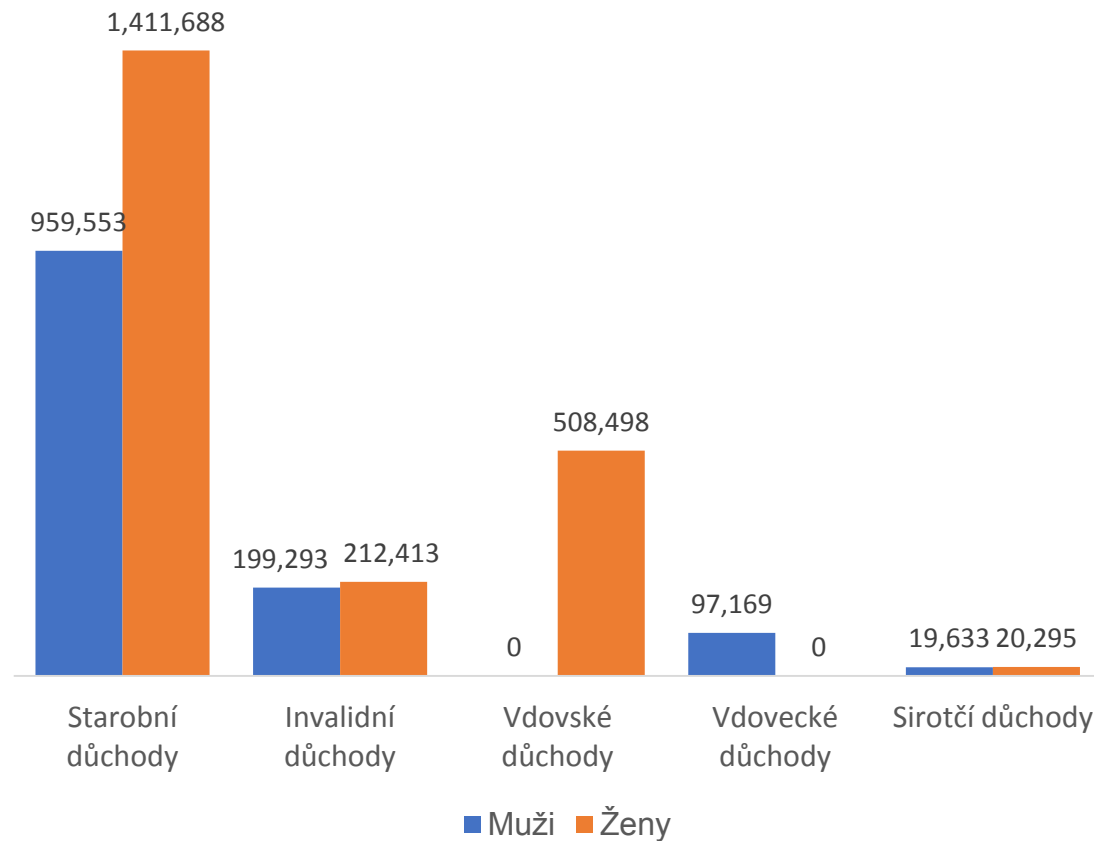
	Výdaje (tis. Kč)
Starobní důchody	564 078 972
Invalidní důchody	65 197 446
Vdovské a vdovecké důchody	35 115 982
Sirotčí důchody	5 456 140
Celkem	669 848 540

	Muži	Ženy	Celkem
Starobní důchody	959 553	1 411 688	2 371 241
Invalidní důchody	199 293	212 413	411 706
Vdovské důchody	0	508 498	508 498
Vdovecké důchody	97 169	0	97 169
Sirotčí důchody	19 633	20 295	39 928
Celkem	1 275 648	2 152 894	3 428 542
Důchody vyplácené do ciziny			108 818
ÚHRN			3 537 360
Počet důchodců		2 845 583	

Počet vyplácených důchodů

Pojistná sazba: 28%

Valorizace penzí

- **Řádná k 1.1.:** inflace (IŽND) + 1/3 růstu průměrné reálné mzdy
- **Mimořádná:** pokud inflace překročí 5%

Důchod = základní výměra (10% průměrná mzdy v ekonomice) + procentní výměra

Minimální pojistná doba: Dnes 35 let

Věková hranice pro odchod do důchodu:

- 65 let po roce 2030
- Vybrané profese nižší věk
- Lze odejít do předčasného (a nižšího) důchodu

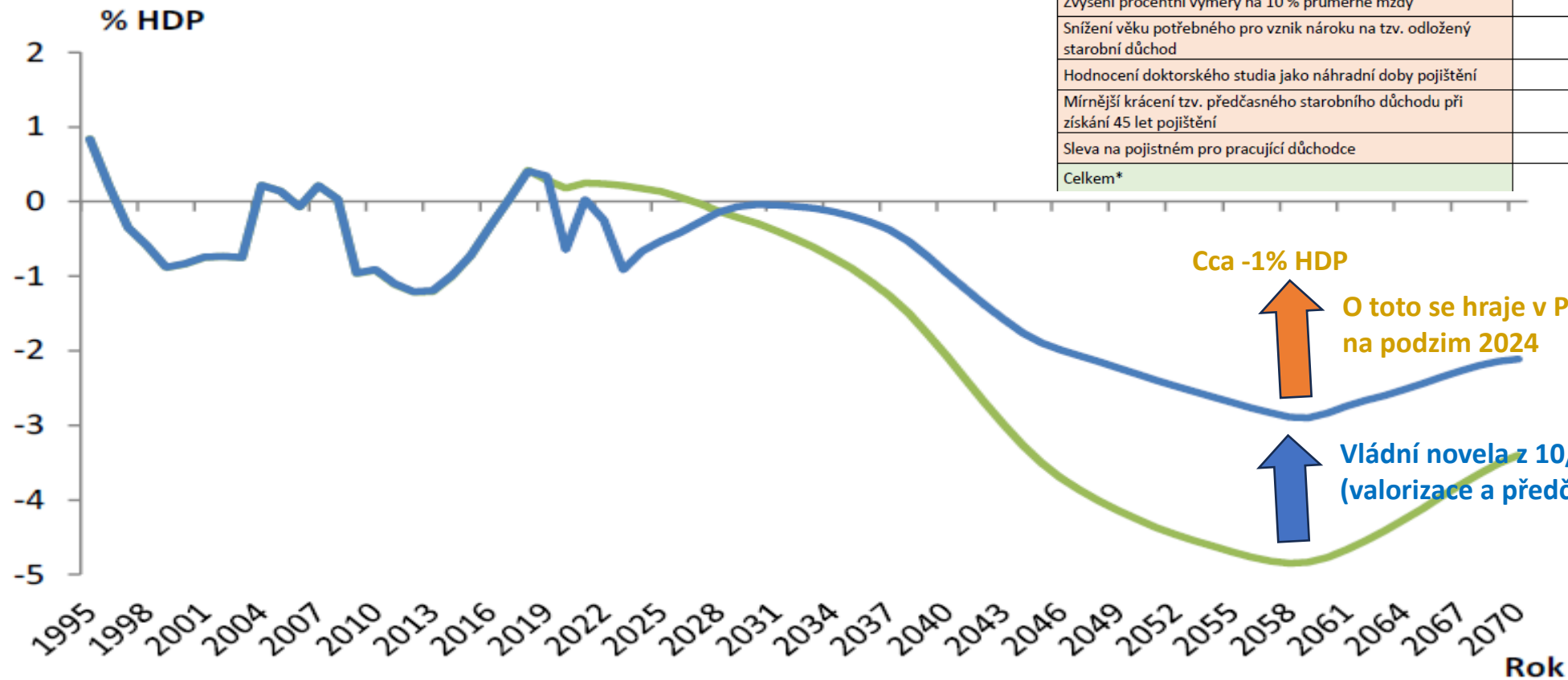
✓ Finanční neudržitelnost a hrozba mezigeneračního konfliktu

✓ Intragenerační tlaky= zásluhovost vs solidarita

✓ Nediverzifikovanost příjmů důchodců

09 II. FINANČNÍ NEUDRŽITELNOST

Graf 69 - Saldo příjmů z pojistného na důchodové pojištění a výdajů na důchody

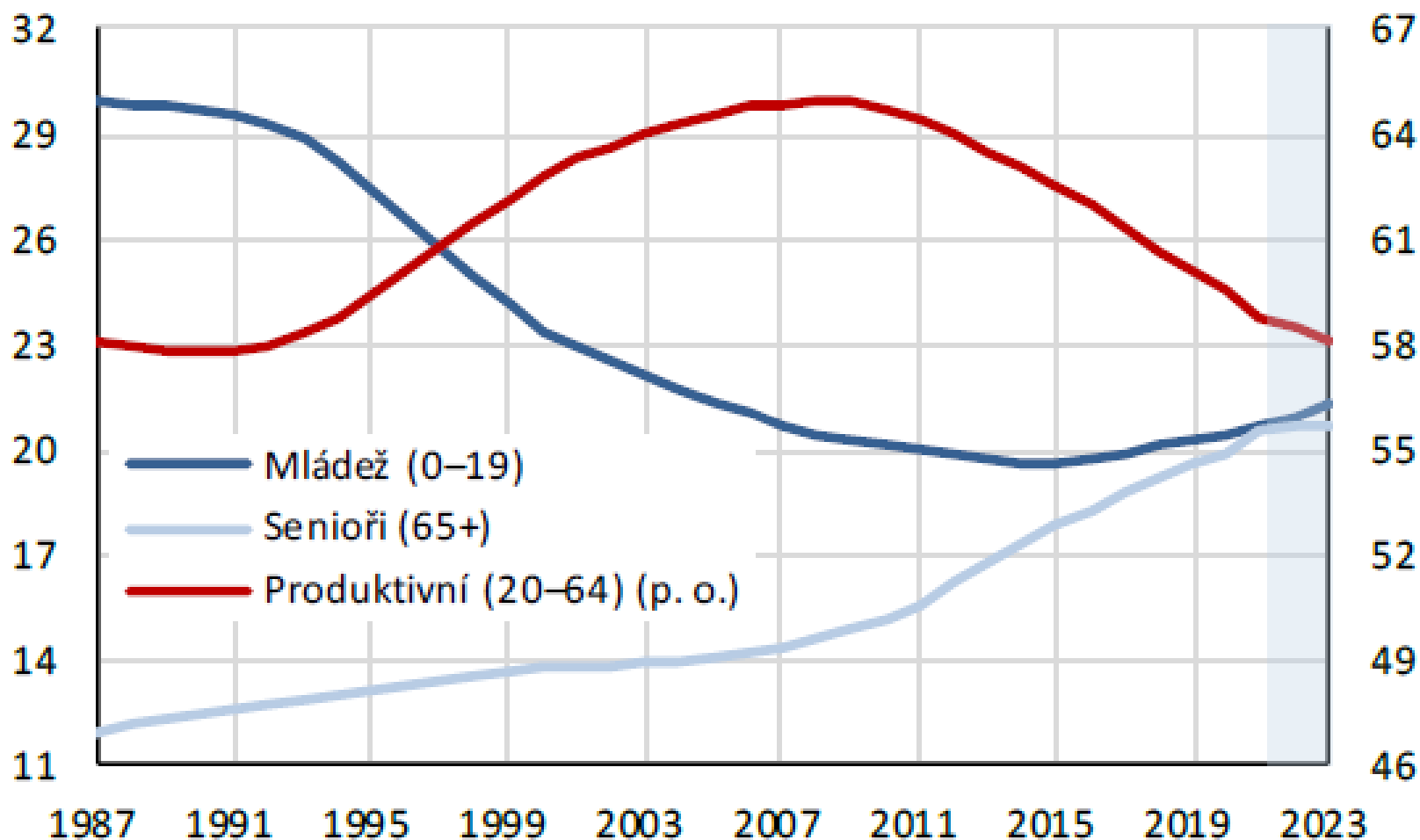
	Dopady v % HDP
Úprava důchodového věku	1,2
Zpomalení nárůstu nových důchodů po roce 2025	1,2
Sdílení vyměřovacích základů	-0,1
Fiktivní vyměřovací základ	nižší než - 0,1%
Snížení hranice pro odchod do starobního důchodu u osob dlouhodobě vykonávajících riziková zaměstnání	nižší než - 0,1%
Prodloužení období pro obnovu vdovského důchodu na 5 let	nižší než - 0,1%
Zvýšení procentní výměry na 10 % průměrné mzdy	nižší než - 0,1%
Snížení věku potřebného pro vznik nároku na tzv. odložený starobní důchod	nižší než - 0,1%
Hodnocení doktorského studia jako náhradní doby pojištění	nižší než - 0,1%
Mírnější krácení tzv. předčasného starobního důchodu při získání 45 let pojištění	nižší než - 0,1%
Sleva na pojistném pro pracující důchodce	nižší než - 0,1%
Celkem*	2,2

Zdroj: MPSV (zeleně předchozí Zpráva)

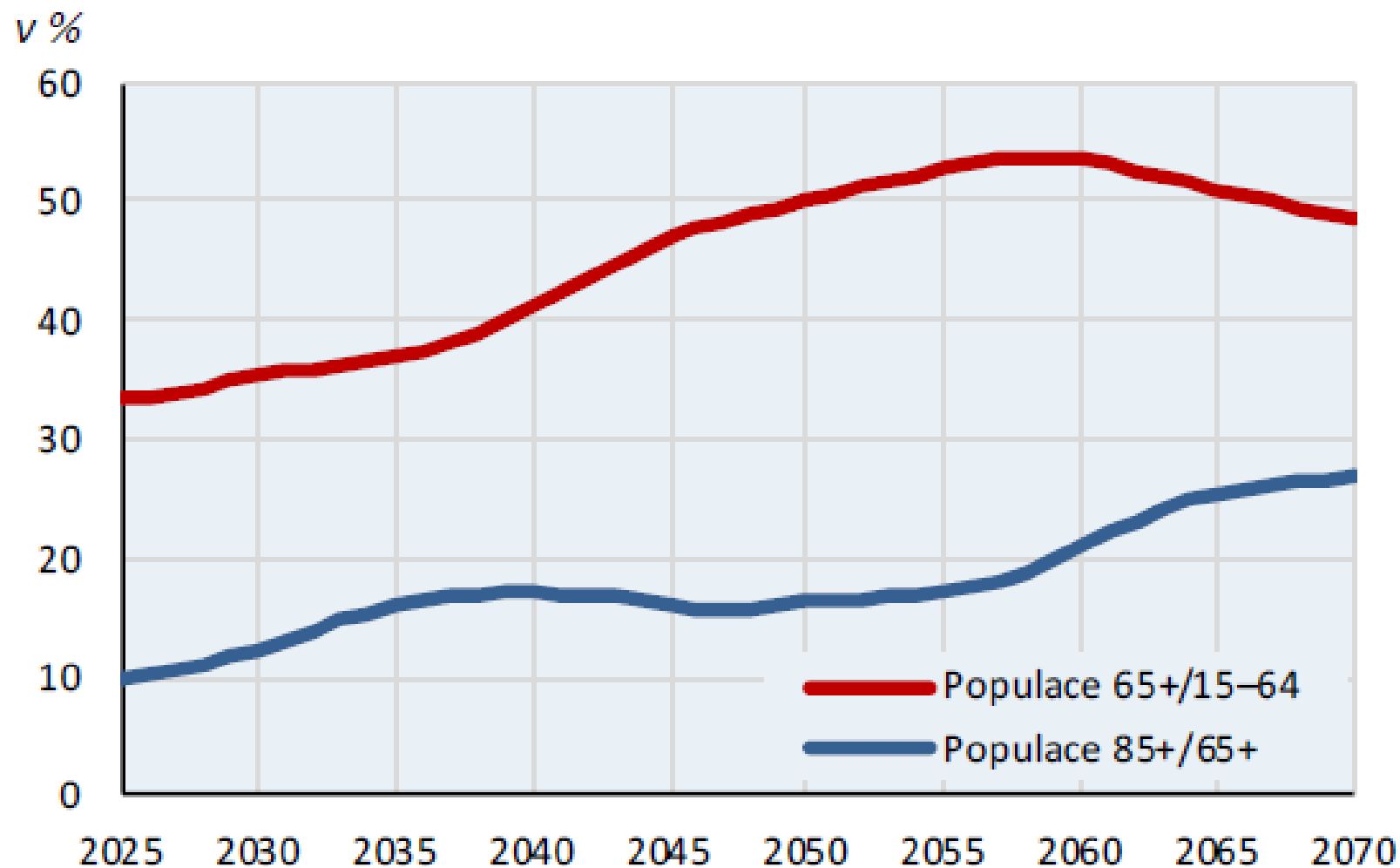

Graf 1.5.1: Věkové skupiny

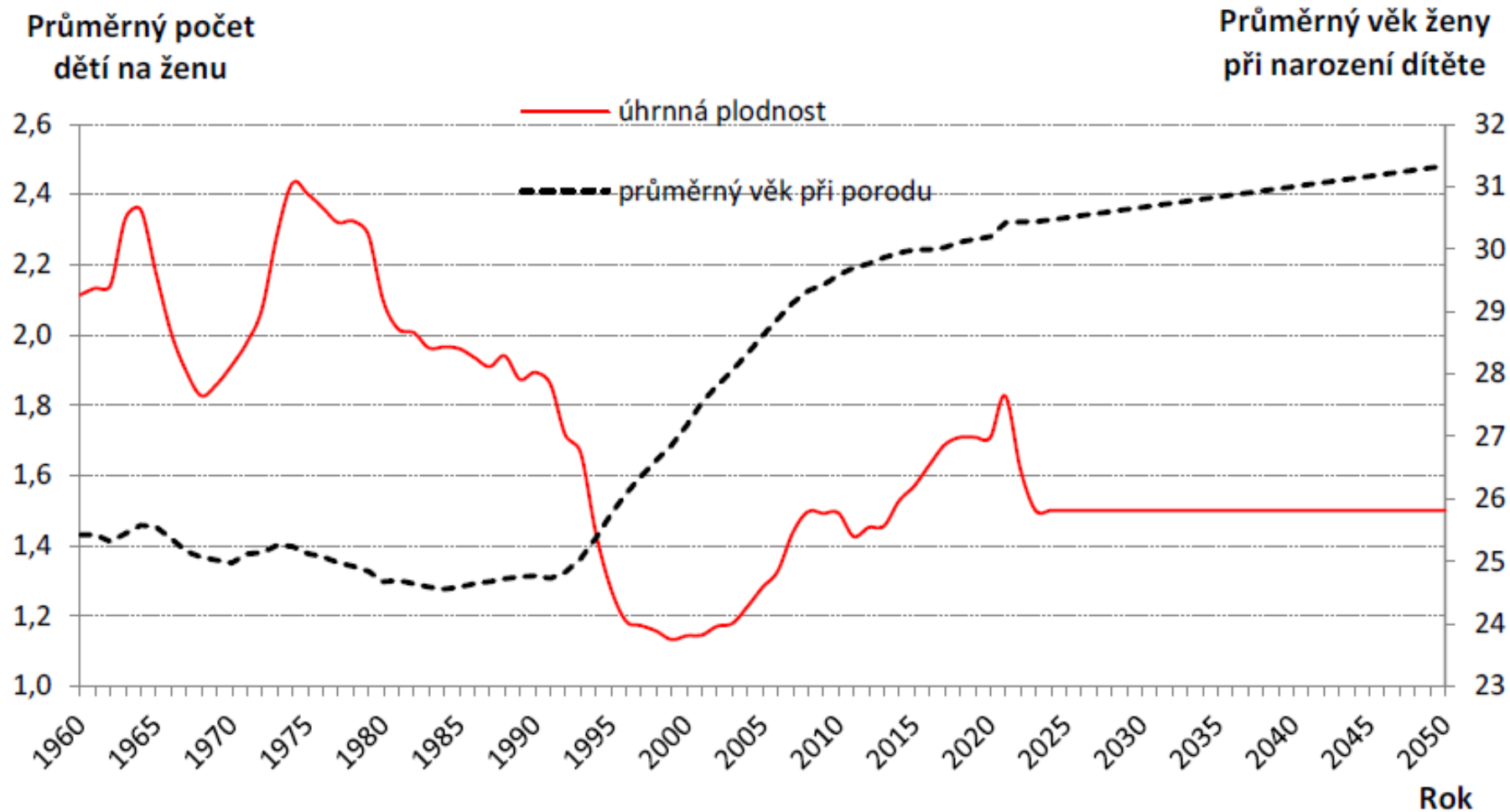
stav k 1. 1. daného roku, podíly na celkové populaci, v %

Zdroj: ČSÚ. Výpočty MF ČR.

Graf 4.2.3: Míra závislosti a podíl populace 85+/65+

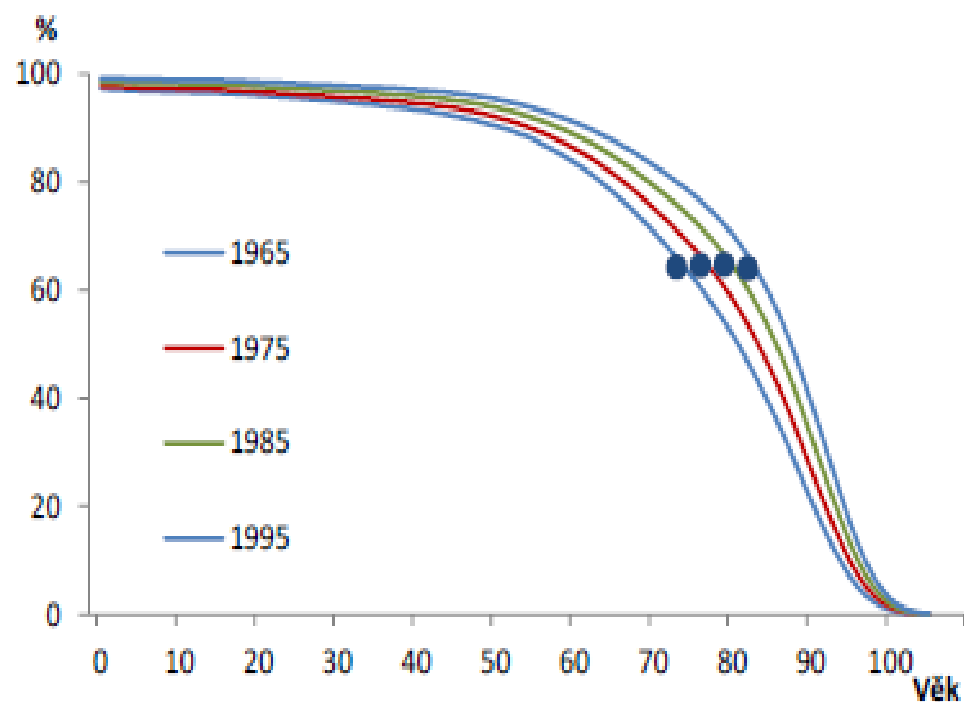
Zdroj: Eurostat (2019). Úprava MF ČR.

Zdroj: ČSÚ

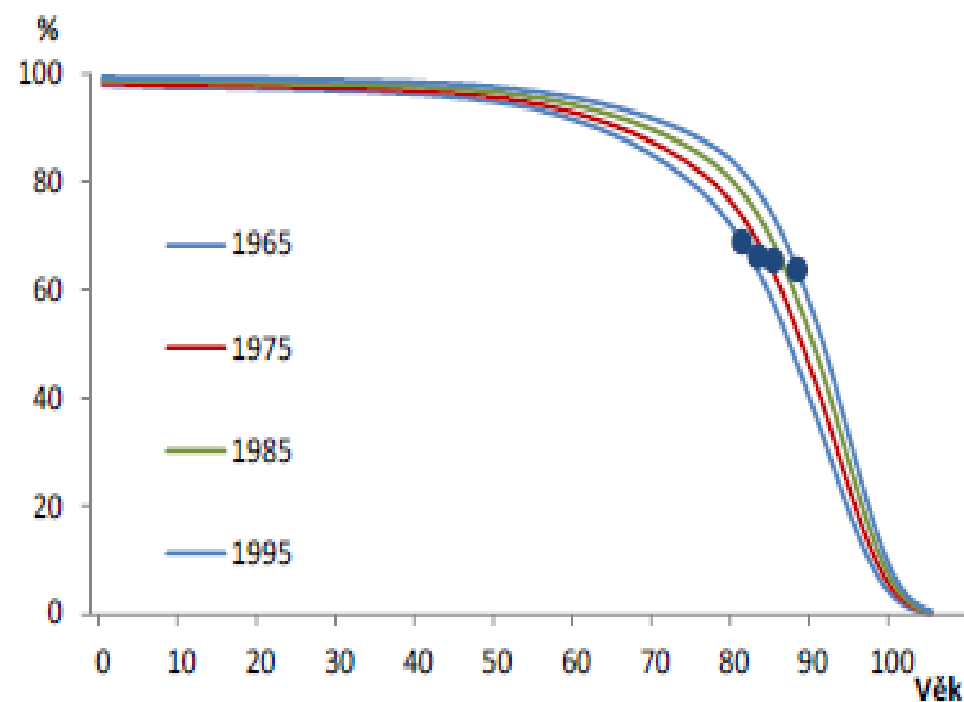

Graf 28 - Pravděpodobnost dožití se daného věku – muži

Zdroj: ČSÚ

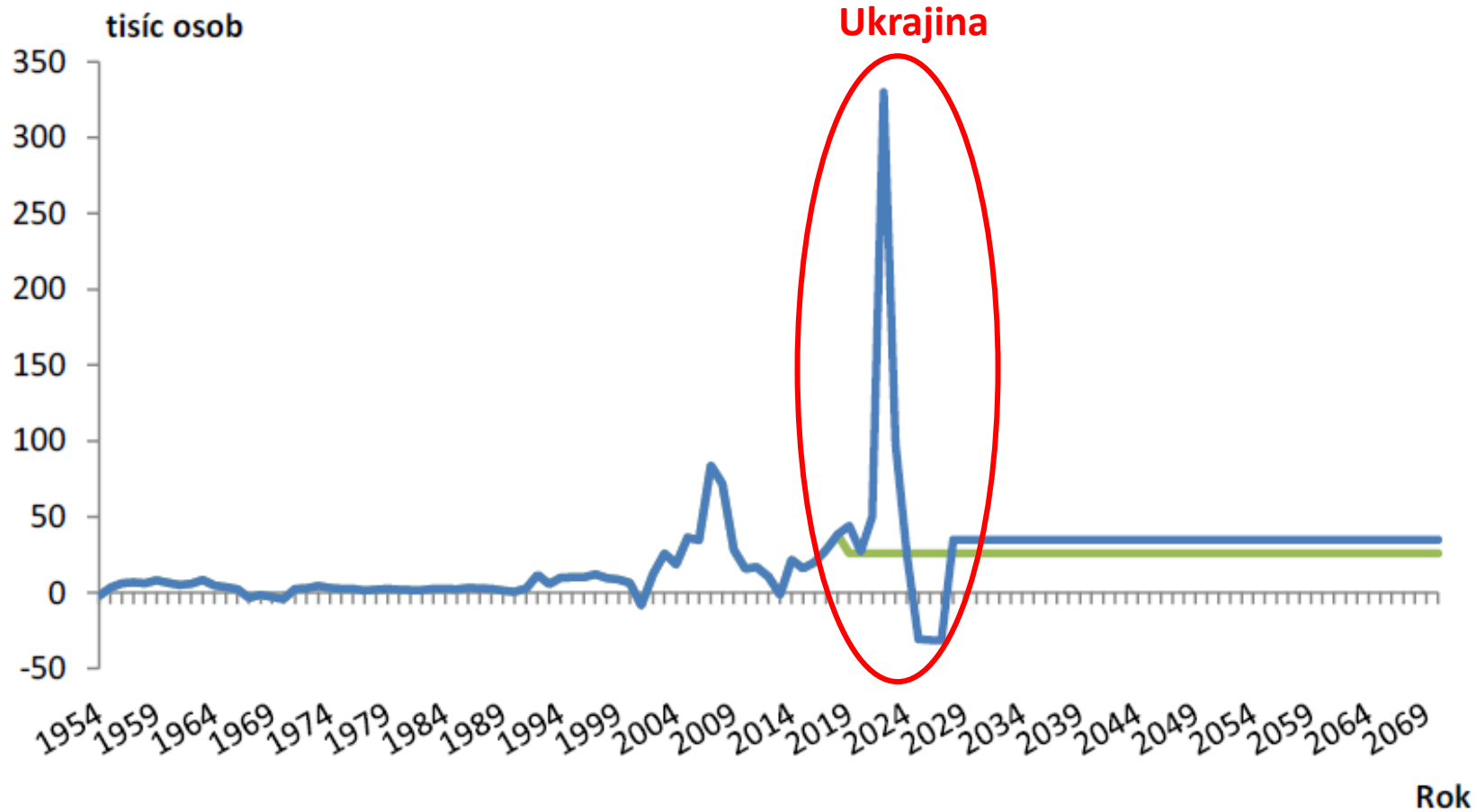
Graf 29 - Pravděpodobnost dožití se daného věku – ženy

Zdroj: ČSÚ

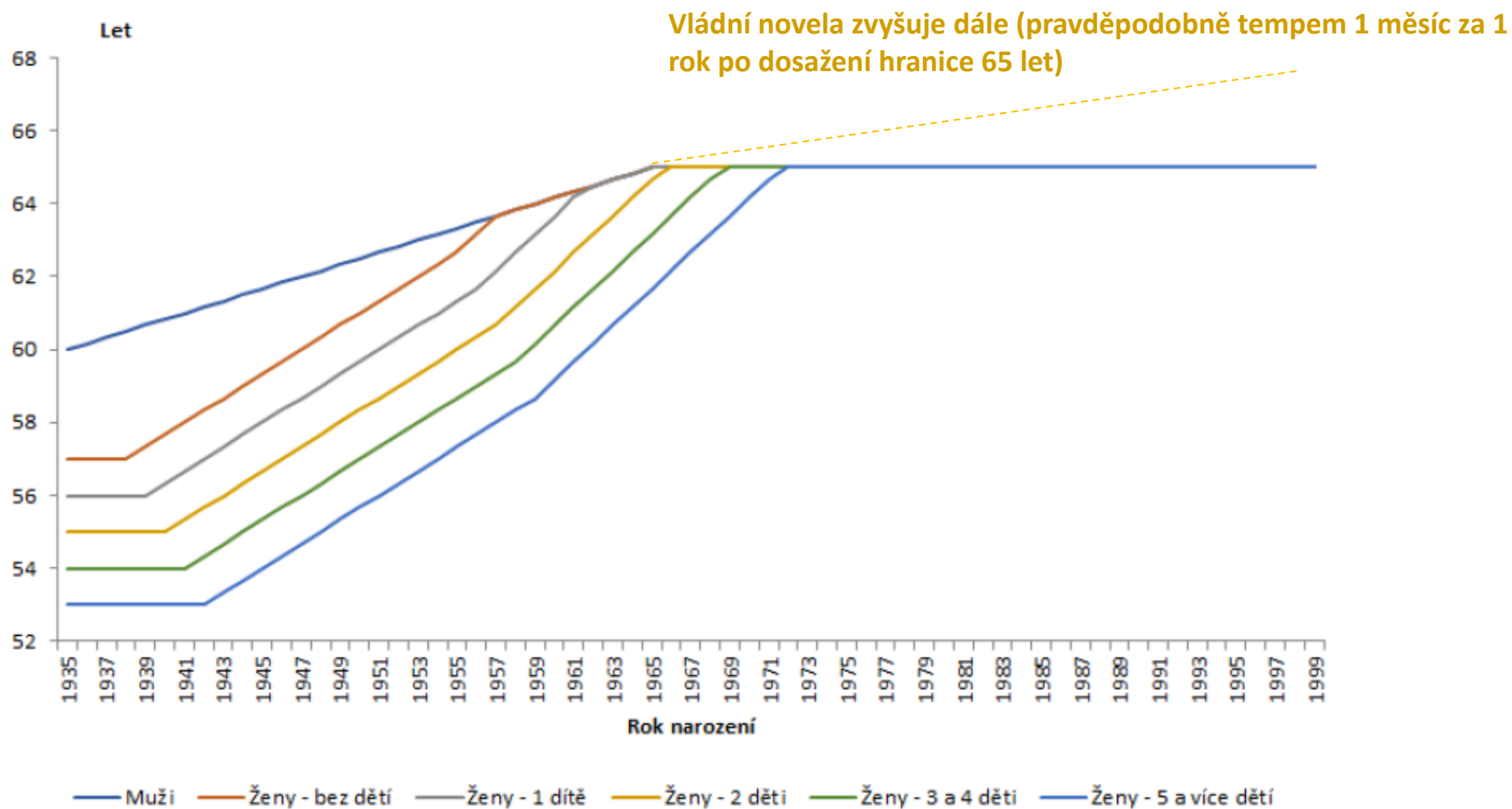
Graf 30 – Vývoj čistého salda migrace

Zdroj: ČSÚ (zeleně předchozí Zpráva)

Graf 1 — Proces zvyšování důchodového věku podle zákona č. 155/1995 Sb.

Důchod starobní sólo od roku 2006			
Rok	Q10	Q50 – medián	Q90
2006	6 360	8 081	10 265
2007	6 757	8 641	11 002
2008	7 521	9 528	12 057
2009	7 769	9 929	12 654
2010	7 783	9 996	12 801
2011	8 067	10 434	13 352
2012	8 192	10 657	13 667
2013	8 305	10 851	13 901
2014	8 352	10 958	14 034
2015	8 522	11 230	14 379
2016	8 576	11 344	14 501
2017	8 813	11 725	14 991
2018	9 204	12 289	15 718
2019	10 038	13 357	16 955
2020	10 778	14 362	18 251
2021	11 370	15 299	19 538
2022	13 269	17 920	22 885
2023	15 296	20 144	25 282

Máme velmi solidární důchodový systém

A příjmová redistribuce bude dále sílit

- 20% PM minimální důchod
- úpravy vzorce pro výpočet nových důchodů v aktuální reformě

95 %

příjmů domácností důchodců (bez pracujících osoby)

pochází ze sociálních příjmů

(Zdroj: ČSÚ)

Tab. 1 Domácnosti podle postavení osoby v čele
a/ Složení domácností a roční příjmy na osobu
Households by activity status of head of household
a/ Household composition and per capita annual income

Životní podmínky
Statistics on Income and Living Conditions
Rok 2022
Year 2022

	Domácnosti celkem Households, total	Zaměstnanci celkem Employees, total	z toho / incl.		Samostatně činní Self-employed	Důchodci celkem Pensioners, total	z toho / incl.		Nezaměstnaní Unemployed	Ostatní domácnosti Other households	
			zaměstnanci s nižším vzděláním employees, lower education	zaměstnanci s vyšším vzděláním employees, higher education			s pracujícími členy with working persons	bez pracujících členů without working persons			
2. Příjmy z podnikání	36 762	7 238	4 242	9 129	198 856	4 607	20 200	718	2 427	996	2. Income from self-employment
Příjmy z hlavní činnosti v podnikání	34 987	5 040	3 540	5 986	197 021	3 754	18 806	-	1 186	827	Income from main activity
Příjmy z vedlejší činnosti v podnikání	1 720	2 148	604	3 122	1 806	763	1 338	619	1 241	169	Income from secondary activities
Příjmy z prodeje	55	51	98	21	29	90	56	99	-	-	Income from sales
3. Sociální příjmy	59 754	22 545	25 280	20 818	21 816	175 612	110 890	191 755	51 274	53 612	3. Social income
Důchody	49 736	11 990	14 693	10 284	14 581	169 590	105 892	185 478	12 119	10 073	Pensions
Dávky nemocenského pojištění a náhrady mzdy při pracovní neschopnosti	2 737	3 897	4 165	3 728	2 181	498	2 092	100	1 300	2 022	Sickness benefits and wage compensations during sickness
Podpora v nezaměstnanosti	601	507	573	465	313	187	349	147	8 554	1 940	Unemployment benefits
Dávky státní sociální podpory	4 342	4 900	4 578	5 103	3 917	1 076	151	1 307	15 291	26 266	State social support benefits
v tom: příspěvky na děti	319	324	479	226	288	62	40	67	1 981	2 374	incl. children allowances
rodičovský příspěvek	3 211	4 208	3 459	4 680	3 422	65	77	63	3 008	15 169	parental benefits
příspěvek na bydlení	578	209	442	62	188	517	33	637	10 186	6 017	housing allowances
ostatní dávky											other state social support benefits
státní sociální podpory	233	159	198	135	19	433	-	540	116	2 706	
Jiné příjmy ze sociálního zabezpečení	2 326	1 234	1 255	1 222	818	4 256	2 390	4 721	14 011	13 258	Other social income
z toho dávky v hmotné nouzi	247	36	93	-	-	70	-	88	8 442	1 470	incl. material indigence benefit
Stipendia	12	16	16	16	6	5	16	2	-	52	Education-related allowances
4. Ostatní příjmy	8 155	7 695	4 893	9 463	11 401	4 930	4 507	5 035	11 266	43 502	4. Other income
Příjmy z kapitálového majetku	602	421	242	534	919	506	843	422	556	6 692	Capital income
Příjmy z pronájmu	3 362	2 794	683	4 126	6 949	2 078	2 069	2 081	3 375	8 169	Income from rental
Příjmy z životního a penzijního pojištění	142	129	118	136	39	247	214	255	160	-	Pension from individual private plans
Přijaté peněžní transfery mezi domácnostmi	4 050	4 351	3 851	4 667	3 494	2 099	1 381	2 279	7 175	28 640	Regular inter-household cas transfer received
STRUKTURA PŘÍJMŮ v %:											INCOME (%):
Hrubé peněžní příjmy celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	Gross money income
Zdravotní a sociální pojištění	6,7	9,5	9,4	9,5	2,6	1,4	5,2	0,2	4,8	2,0	Contributions to mandatory social security schemes
Daň z příjmů fyzických osob	6,5	7,0	5,3	7,7	11,0	1,1	4,0	0,2	2,5	2,4	Income tax
Bonus u daňového zvýhodnění na děti	-0,2	-0,2	-0,4	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2	0,0	-0,7	-0,2	Tax bonus
Čisté peněžní příjmy celkem	87,0	83,8	85,7	82,9	86,7	97,5	91,0	99,6	93,3	95,8	Net money income
Z hrubých peněžních příjmů v %:											Gross money income=100 %:
příjmy ze závislé činnosti	62,3	87,8	86,3	88,4	23,7	13,5	48,2	2,2	45,7	21,6	income from employment
příjmy z podnikání	13,3	2,4	1,7	2,7	65,4	2,2	7,7	0,4	2,0	0,8	income from self-employment
sociální příjmy	21,5	7,4	10,1	6,1	7,2	82,1	42,4	94,9	42,9	42,9	social income
ostatní příjmy	2,9	2,5	2,0	2,8	3,7	2,3	1,7	2,5	9,4	34,8	other income

Spoření na důchod a role státu

7 z 10 lidí v produktivním věku nevěří, že se o ně v penzi postará stát. Proto si dvě třetiny lidí na důchod spoří.

Na důchod si spoří i polovina mladých lidí do 24 let.

Po odečtení všech běžných výdajů zůstane bezmála pětina populace více než 33 % z výplaty

Lidé od 25 do 34 let častěji neočekávají (76 %), že se o ně v penzi postará stát.

Očekáváte, že se o Vás stát v důchodovém věku postará?

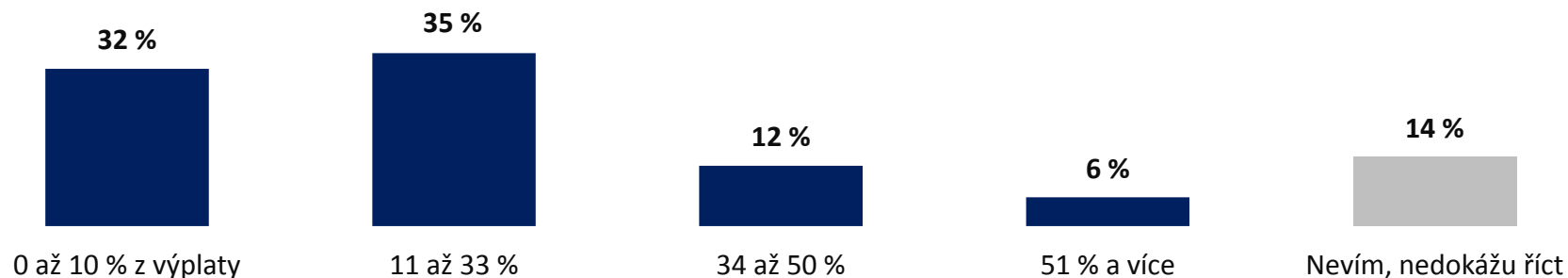
Lidé před důchodem očekává, že se o ně stát postará

Spoříte si na důchod?

Lidé před důchodem si na penzi spoří

Kolik peněz Vám měsíčně zbyde z čisté výplaty po odečtení všech běžných výdajů?

Pozn.: Zobrazeno pomocí T2B=součet odpovědí Rozhodně+Spíše ano, signifikantně vyšší /nižší než minulý rok

Otázka: Q9. Očekáváte, že se o Vás stát v důchodovém věku postará?; Q10. Spoříte si na důchod? Q23. Kolik peněz Vám měsíčně zbyde z čisté výplaty po odečtení všech běžných výdajů (nepočítejte výdaje na spoření, investice apod.).

Báze: n=946 (ti, kteří nejsou v důchodu), n=1003 (celá populace)

ZDROJ: průzkum společnosti Broker trust, září 2024

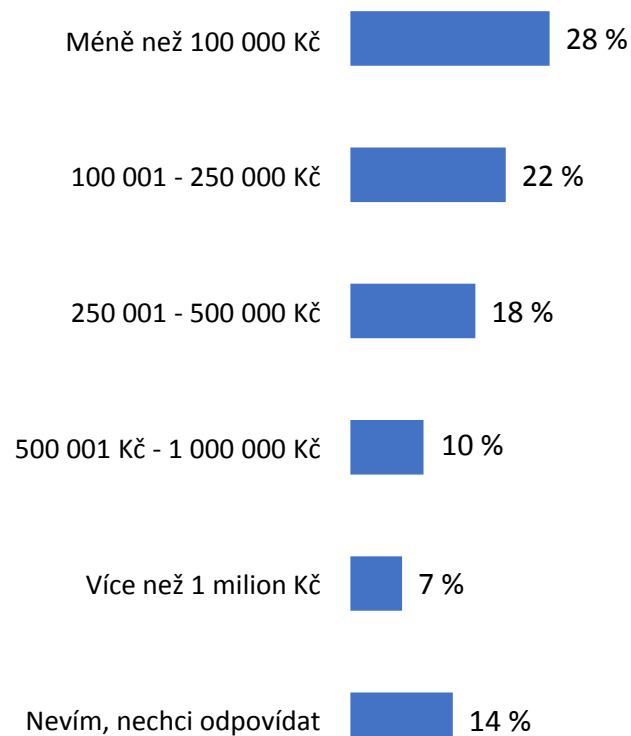
Výše spoření na důchod

Více než dvě třetiny lidí, kteří si spoří na důchod mají aktuálně naspořeno do 500 000 Kč.

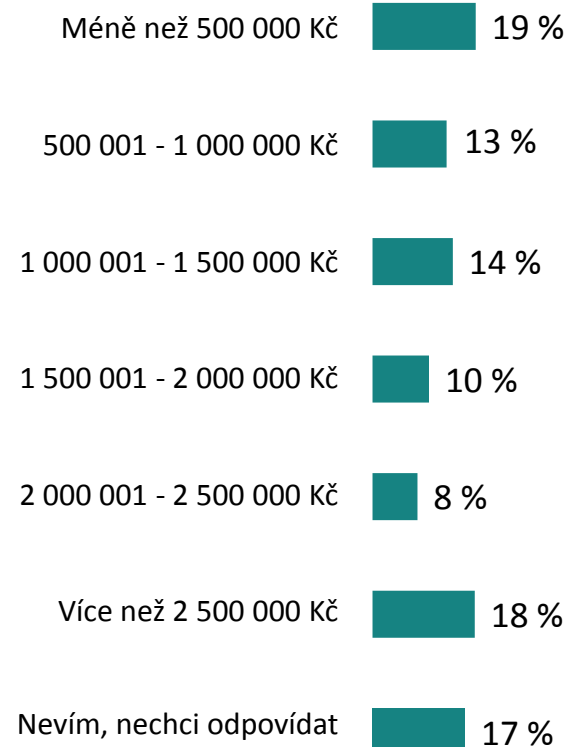
Pětina lidí, kteří si spoří na důchod, plánují mít ideálně naspořeno do půl milionu korun, loni to byla více než čtvrtina. Bezmála pětina pak plánuje částku nad dva a půl milionu.

Reálně si ale více než čtvrtina myslí, že dosáhne na maximálně půl milionu Kč.

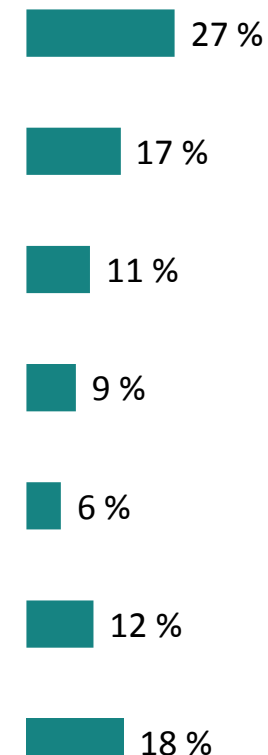
Aktuálně naspořeno na důchod

Ideální představa

Reálný odhad

Otázka: Q13. Kolik máte na důchod aktuálně naspořeno? Q15. A kolik si myslíte, že budete mít v důchodu reálně naspořeno?; Q14. Kolik plánujete mít ideálně naspořeno, než půjdete do důchodu?

Báze : 2024 n=628 (Ti, kteří si spoří na důchod)

ZDROJ: průzkum společnosti Broker trust, září 2024

DATA A FAKTA

DATA A FAKTA

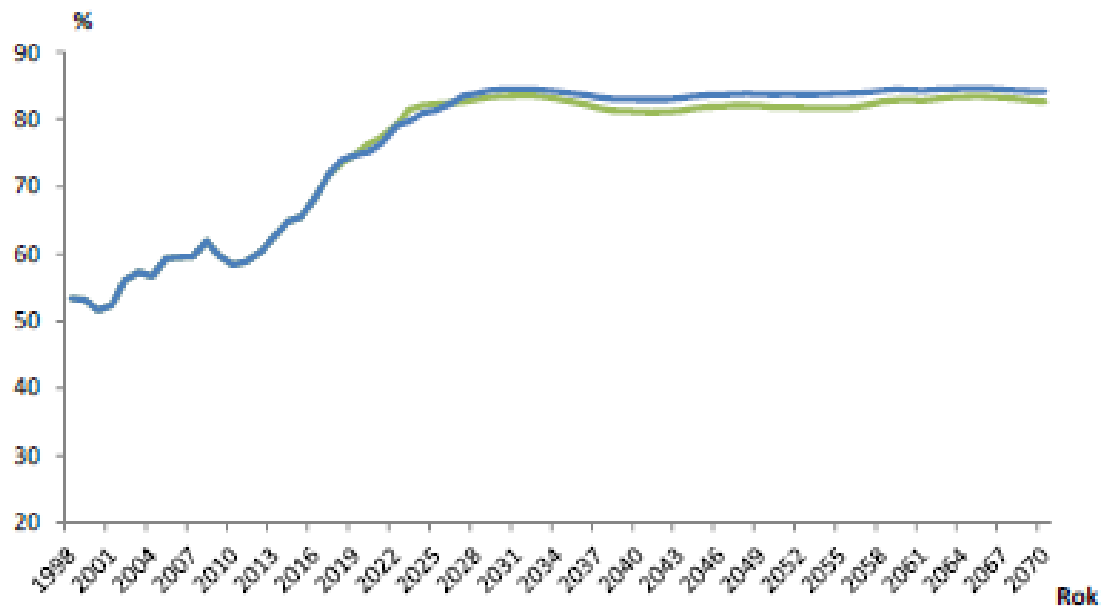
DATA A FAKTA

6.7 Vývoj průměrné délky doby pobírání řádného starobního důchodu a průměrného věku dožití důchodce (v letech)

Průměrná délka doby pobírání důchodu				Průměrný věk dožití důchodce			
Rok zániku důchodu	Muži	Ženy	Celkem	Rok zániku důchodu	Muži	Ženy	Celkem
1970	-	-	11,00	1970	-	-	-
1980	-	-	13,00	1980	-	-	-
1990	-	-	16,00	1990	-	-	-
2000	16,78	22,72	19,96	2000	-	-	-
2001	17,42	23,18	20,56	2001	-	-	-
2002	17,30	23,51	20,69	2002	77,06	79,49	78,39
2003	17,64	23,97	21,14	2003	77,40	79,87	78,77
2004	17,68	24,20	21,30	2004	77,42	79,95	78,83
2005	17,98	24,55	21,67	2005	77,75	80,27	79,17
2006	18,03	24,64	21,72	2006	77,83	80,31	79,22
2007	18,04	25,01	21,98	2007	77,88	80,62	79,43
2008	18,28	25,33	22,25	2008	78,11	80,90	79,68
2009	18,56	25,74	22,64	2009	78,43	81,25	80,04
2010	18,57	25,99	22,79	2010	78,50	81,49	80,20
2011	18,64	26,27	22,96	2011	78,62	81,75	80,39
2012	18,80	26,64	23,26	2012	78,84	82,11	80,70
2013	18,92	26,90	23,50	2013	79,01	82,37	80,94
2014	19,00	27,08	23,55	2014	79,15	82,56	81,07
2015	19,09	27,53	23,97	2015	79,32	83,01	81,46
2016	19,10	27,59	23,97	2016	79,41	83,10	81,53
2017	19,23	27,89	24,22	2017	79,60	83,40	81,79
2018	19,26	28,06	24,28	2018	79,67	83,58	81,90
2019	19,31	28,22	24,37	2019	79,81	83,75	82,05
2020	19,47	28,46	24,51	2020	80,04	84,04	82,28
2021	18,88	28,07	23,92	2021	79,60	83,73	81,86
2022	19,33	28,58	24,55	2022	80,07	84,23	82,42
2023	19,47	28,57	24,62	2023	80,30	84,34	82,59

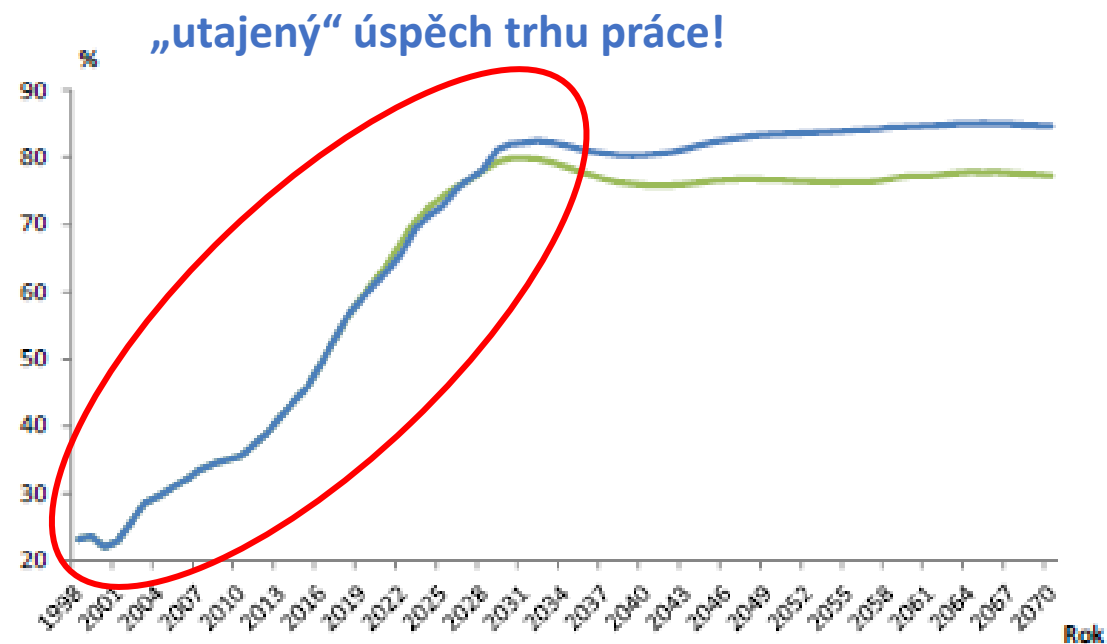

Graf 46 - Míra zaměstnanosti ve věkové skupině 55 -64 - muži

Zdroj: ČSÚ a MPSV (zeleně předchozí Zpráva)

Graf 47 - Míra zaměstnanosti ve věkové skupině 55 -64 - ženy

Zdroj: ČSÚ a MPSV (zeleně předchozí Zpráva)

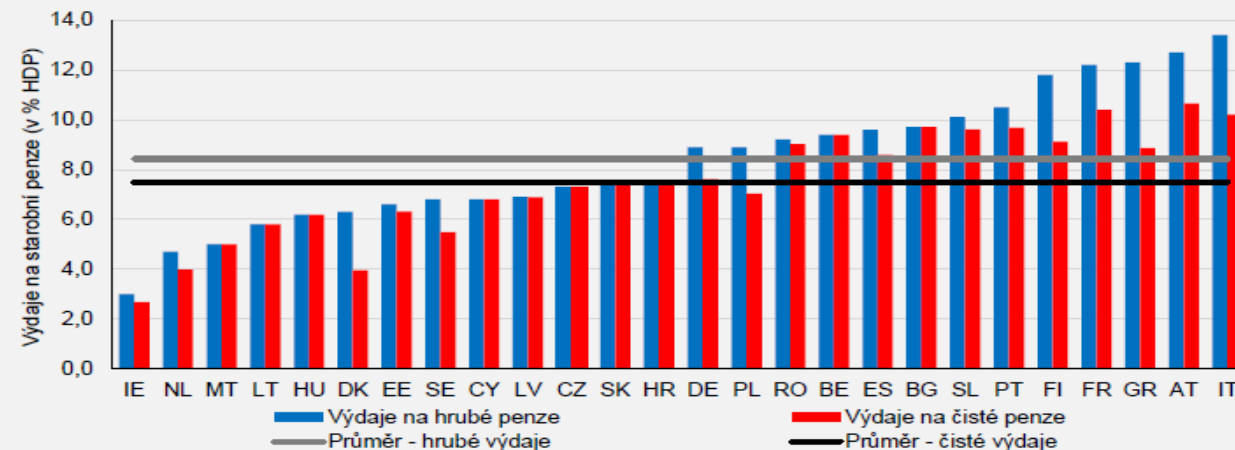
Tabulka B3.1.1 Daně a zákonné pojištění ze starobních penzí

Země	Zdanění	Zákonné pojištění	Země	Zdanění	Zákonné pojištění
Belgie	✓	✓	Maďarsko	x	x
Bulharsko	x	x	Malta	✓	x
ČR	x	x	Německo	✓	✓
Dánsko	✓	x	Nizozemsko	✓	✓
Estonsko	✓	x	Polsko	✓	✓
Finsko	✓	✓	Portugalsko	✓	x
Francie	✓	✓	Rakousko	✓	✓
Chorvatsko	✓	✓	Rumunsko	✓	x
Irsko	✓	x	Řecko	✓	✓
Itálie	✓	x	Slovensko	x	x
Kypr	✓	x	Slovinsko	✓	x
Litva	x	x	Španělsko	✓	x
Lotyšsko	✓	x	Švédsko	✓	x
Lucembursko	✓	✓			

Zdroj: Eurostat – COFOG (2024), MISSOC, EUROMOD – Country Reports (2020–2023), Evropská komise – 2024 Ageing Report; NRR.
Pozn.: ✓ = aplikováno, x = neaplikováno.

Graf B3.1.1 znázorňuje srovnání hrubých a čistých výdajů na penze. Výše výdajů na penze jsou srovnány i vzhledem k průměru hrubých a čistých výdajů zemí EU. Z hlediska výše čistých výdajů na penze je tak Česká republika přibližně na úrovni průměru zemí EU, a nevydává tedy výrazně méně než ostatní země EU. Mezinárodní komparaci velikosti výdajů na důchody však nezkrusuje pouze to, zda podléhají zdanění či nikoliv. Jednotlivé státy se liší v řadě dalších parametrů, jež objem veřejných výdajů na důchody ovlivňují. Jedná se zejména o demografickou strukturu obyvatelstva, náhradový poměr i důchodovou strukturu HDP.⁴⁹

Graf B3.1.1 Srovnání hrubých a čistých výdajů na starobní penze (2022)

Zdroj: Eurostat – COFOG (2024), MISSOC, EUROMOD – Country Reports (2020–2023), Evropská komise – 2024 Ageing Report; výpočty NRR.

1. Většina EU zemí důchody daní (někde i odvody povinného pojištění!)

Zdroj: Národní rozpočtová rada, září 2024, Zpráva o dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí

- Nižší podíl mezd a platů na HDP v ČR vs EU snižuje výdaje na důchody % HDP cca o čtvrtinu (cca 2,5% HDP)
- Populace ČR je stále „mladší“ než EU-15

Zdroj: Závěrečná zpráva Výkonného týmu, červen 2005

Daňový efekt

- průměr EU, Německo 1% HDP
- Francie, Rakousko 2% HDP
- Itálie 3% HDP...

Viditelné a skryté dluhy

Přežete si účet?

275 % HDP

(% HDP)

300 %

250 %

200 %

150 %

100 %

50 %

0 %

Současný vládní dluh

Energetika

Dopravní infrastruktura

Školství, věda, výzkum

Stárnutí populace

44 %

+55 %

+68 %

+60 %

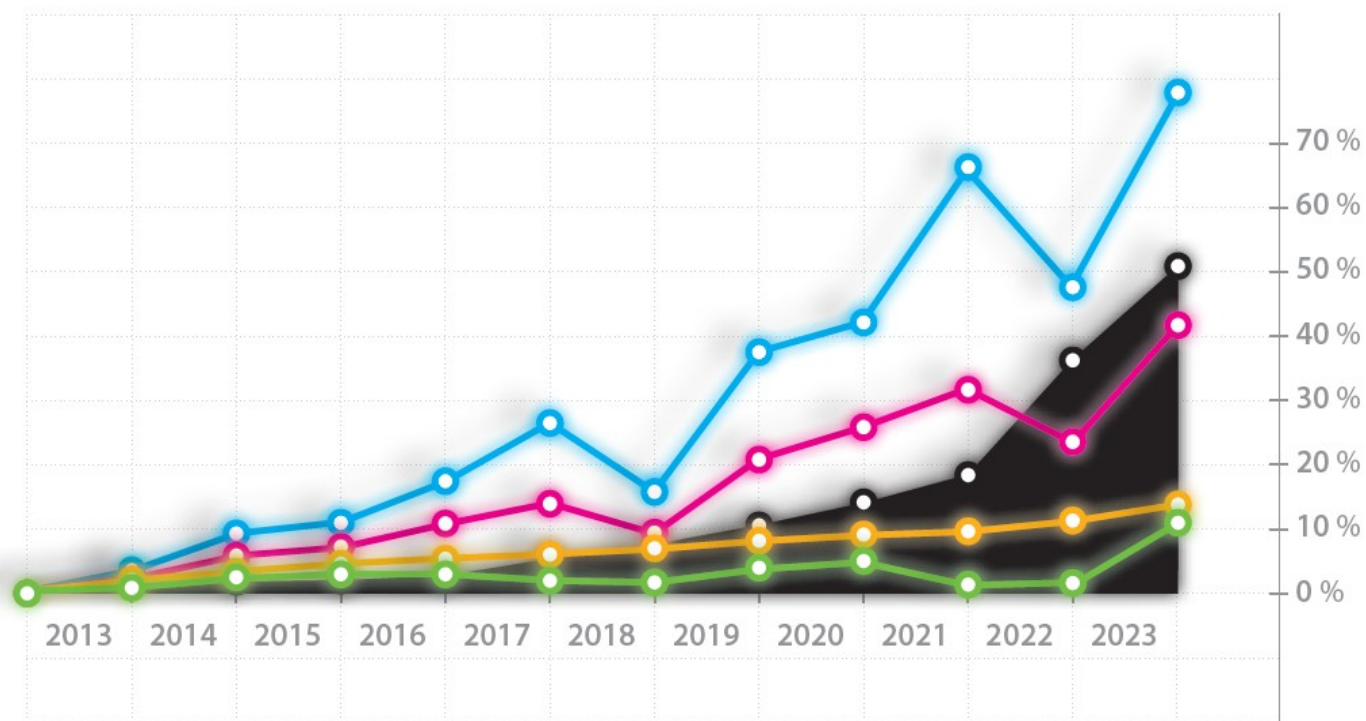
+48 %

Zdroj: David Marek: Dluhy viditelné a skryté aneb kolik stojí země pro 21. století; Deloitte; duben 2024

ASOCIACE
PENZIJNÍCH
SPOLEČNOSTÍ ČR

KUMULOVANÉ ZHODNOCENÍ PENZIJNÍCH FONDŮ

Za posledních 10 let:

Ø
5,61%
p. a.

Dynamické fondy

Ø
3,35%
p. a.

Vyvážené fondy

Ø
0,95%
p. a.

Povinné konzervativní
fondy (PKF)

Ø
4,06%
p. a.

Inflace

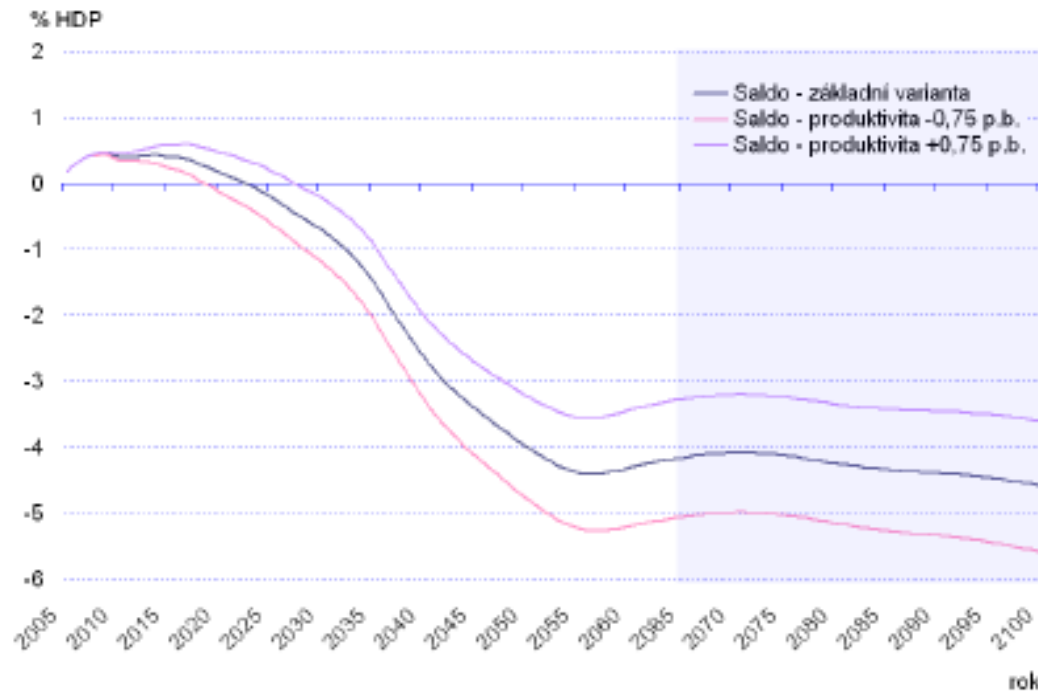
Ø
1,13%
p. a.

Transformované fondy
(staré penzjiko)

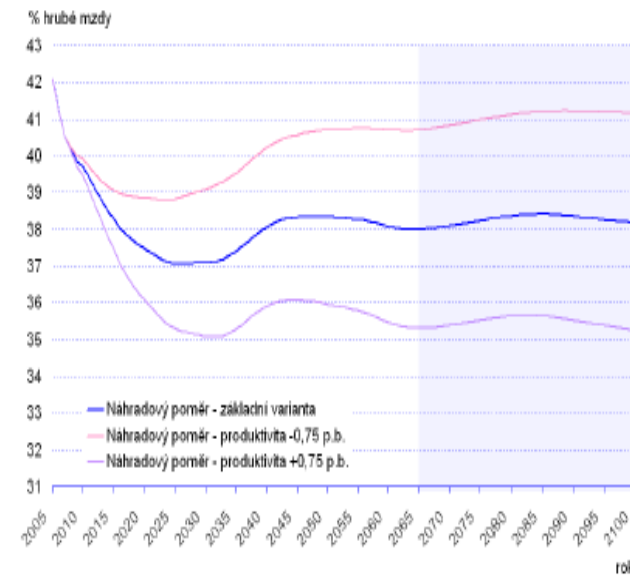
1. Dynamické profily poráží inflaci na 10Y
2. Vyvážené profily na úrovni inflace
3. Rok 2024 velmi pozitivní
4. Zhodnocení netto (po poplatcích PS)
5. Ve zhodnocení nezahrnut efekt daňových výhod a státního příspěvku
6. Slabé zhodnocení TF zejména díky nevhodné regulaci

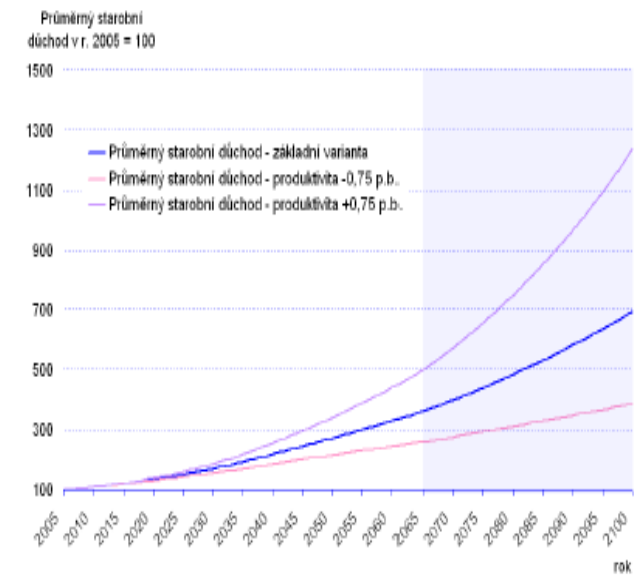
Graf 12: Saldo důchodového systému

Graf 14: Celkový náhradový poměr v hrubém vyjádření

Graf 15: Reálná hodnota průměrného starobního důchodu

1. Vyšší produktivita práce = INTELIGENTNÍ EKONOMICKÁ POLITIKA = pomáhá snižovat deficit, ale neřeší jej (kvůli mzdové složce ve valorizaci a dopadu do výše nově přiznávaných důchodů)
2. Vyšší produktivita snižuje náhradový poměr (rozevření nůžek mezi tempem růstu mzdy a průměrného důchodu), ale samozřejmě výrazně zvyšuje reálnou hodnotu průměrného důchodu (tedy zvyšuje životní úroveň důchodců)

Zdroj: Analýza citlivosti základní varianty na demografické a makroekonomické předpoklady; Výkonný tým, červen 2005

Lepší informovanost = méně populismu = lepší „mikro“ a „makro“ rozhodnutí

- Veřejnost
- Politici
- Média
- Akademická sféra
- Např. ČSSZ důchodová kalkulačka / výpis z účtu pojištěnce

[https://www.cssz.cz/
duchodova-kalkulacka](https://www.cssz.cz/duchodova-kalkulacka)

Vyvracet argumentační fauly veřejném prostoru

Chtít od politiků hledání nejširšího společného jmenovatele

Bránit hloupostem

**MÍT
VLASTNÍ
DĚTI**

OTÁZKY?

- Makroekonomická predikce MFČR, srpen 2024
- Senioři v číslech, ČSU, prosinec 2023
- Příjmy domácností, ČSU, 2022
- The Ageing Report, European Commission, 2021
- Statistická ročenka z oblasti důchodového pojištění, ČSSZ, 2023
- Závěrečná zpráva Výkonného týmu 2005, web MPSV
- Závěrečná zpráva PES 2010, web MPSV
- Web Národní rozpočtové rady
- Prezentace David Marek, Dluhy veřejné a skryté, Deloitte
- Novela zákona 155/1995 Sb (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=696>)

Ing. Vladimír Bezděk, M.A.

E-mail: vladimir.bezdek@avantfunds.cz

www.avantfunds.cz